

LIETUVOS PROFSAJUNGOS

NR. 9 (306) 2013 M. RUGSĖJIS. LEIDŽIAMAS NUO 1989 M. VASARIO. LIETUVOS PROFESINIŲ SĄJUNGŲ KONFEDERACIJOS LEIDINYS WWW.LPSK.LT

Ar įmanoma efektyviai dirbti 24 valandas per parą?

2 »

Pasaulio sveikatos organizacijoje mažėja slaugytojų

5 »

Darbdaviai labiau toleruoja vyrų negalią nei moterų

5 »

Projekto „Socialinio dialogo stiprinimas Lietuvos regionuose“ pažanga aptarta konferencijoje

6,7 »

Po dalinio algų atstatymo valstybės tarnyboje – NEMALONUS KARTĖLIO JAUSMAS

LR finansų ministerija skaičiuoja, kad papildomi pinigai palies bene 60 tūkst. valstybės tarnautojų ir statutinių pareigūnų. Realybė gerokai kuklesnė: įstatymo pataisos palies tik 39 iš šimto valstybės tarnyboje dirbančių asmenų.

„Teisėta“ ir „teisinga“ – šios dvi sąvokos ne visuomet tapachios. Tą patvirtino Konstitucinio teismo sprendimo, kuriuo sugražinami sunkmečiu sumažinti pareigūnų algų koeficientų ir priedų už kvalifikacijos klases dydžiai, įgyvendinimas. Realybė tokia, kad uždirbantys po 1200 litų, tiek uždirbs ir toliau, nes teismo valia, tiems valstybės tarnautojams ir statutiniams pareigūnams, sunkmečiu darbo užmokestis sumažintas neproporcingai mažai, lyginant su daugiau uždirbančiais kolegoms.

Kristina ROZENBERGAITĖ

nukelta į 3 psl.

»»SVARBU««

✓ KITŲ METŲ PRADŽIOJE GALI BŪTI PERŽIŪRĖTAS VALSTYBĖS TARNAUTOJŲ SKAIČIUS

Patvirtinus 2014 metų valstybės biudžetą, Vyriausybė peržiūrės etatų valstybės tarnyboje skaičių, žada finansų ministras R. Šadžius.

„Paruoštų sprendimų šiai minutei nėra. Mintis yra ant Vyriausybės stalo. Reikia iš tiesų pasižiūrėti, ar ne per daug viešajam sektoriuje turime darbuotojų. Ta diskusija vyks – galvojame po biudžeto patvirtinimo toliau peržiūrėti valstybės tarnautojų funkcijas“, - Seimo Liberalų sąjūdžio frakcijoje antradienį sakė R. Šadžius.

Pasak ministro, 2014 metų pradžia tokiam darbui – tinkamiausias laikas, nes sumažės darbų dėl Lietuvos pirmininkavimo Europos Sąjungos Tarybai – nebeliks daug funkcijų ir didesnio valstybės tarnautojų poreikio.

Tačiau jis nemano, kad valstybės tarnautojų mažinimas leistų ženkliai sutaupti: „Nekviečiau to traktuoti kaip labai rimto taupymo šaltinio“.

„Etatų mažinimas bet kioje institucijoje reiškia ne tik funkcijų persikirstymą, bet ir žmonių atleidimą bei pasirūpinimą, kur tie žmonės eis toliau. Turiu pripažinti, kad žmonės iš viešojo sektoriaus pastaruoju metu nėra privačiame sektoriuje laukiami, o tai savotiška problema“, - parlamentarams sakė finansų ministras.

Liberalsąjūdiečiai siūlo nuo kitų metų 5 proc. mažinti valstybės tarnautojų skaičių.

Spalio 1 d. įsigaliojo KT nutarimas, kuriuo pripažinta, kad darbo užmokestis valstybės tarnautojams ir teisėjams 2009 metais mažinant pareigūnų algos koeficientus sumažintas neteisėtai.

Paskutinę rugsėjo dieną Vilniaus apygardos administracinį teismą pasiekė rekordinis skundų skaičius – per vieną darbo dieną gauti net 433 skundai, o per 4 šios savaitės dienas – 760 skundų. Tai beveik šeštadalis pernai gautų skundų, pažymi VAAT.

TDO: teismas neišaiškino, kodėl alaus gamyba - gyvybiškai svarbius poreikius tenkinanti paslauga

Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) Asociacijų laisvės komitetas išnagrinėjo Lietuvos maistinių profesinės sąjungos (LMP) skundą prieš Vyriausybę dėl pažeidžiamų profsąjungų teisių Lietuvoje kolektyvinio ginčo UAB „Švyturys-Utenos alus“ metu ir pateikė rekomendacijas LR Vyriausybei.

Komitetas pastebėjo, kad Aukščiausiasis

Prie LR Aukščiausiojo Teismo piketavusius ir darbuotojams nepalankaus galutinio sprendimo sulaukusius AB „Švyturys“ profesinės sąjungos bei Utenos alaus darbininkų sąjungos narius Lietuvos teismai labai nuvylė.

Teismas iki šiol nesuformulavo teisinio išaiškinimo, pagal kurį alaus gamybą galima būtų pripažinti kaip paslaugą, būtiną tenkinant būtiniausius (gyvybiškai svarbius) visuomenės poreikius šio skyriaus rėmuose.

Komitetas nemano, jog alaus gamyba gali būti būtina paslauga siaurąja šios sąvokos prasme, kuomet streikas gali būti ribojamas ar netgi uždraustas. Tikimasi, kad ši nuomonė bus tinkamai vertinama ir gerbiama.

Komitetas primena, kad jei streikai uždraudžiami galiojant kolektyvinei sutarčiai, šis draudimas privalo būti kompensuojamas teise pasinaudoti galimybe nešališkais ir greitais mechanizmais, kuriais vadovaujantis būtų nagrinėjami individualūs ar kolektyviniai skundai dėl kolektyvinių sutarčių išaiškinimo ar taikymo.

Kadangi šiuo atveju, atrodo, sutartyje nebuvo numatyto ginčų sprendimo mechanizmo ar apsauginės sąlygos nesutarimo atveju, iškyla klausimas, ar šis ginčas neturėjo būti traktuojamas kaip interesų konfliktas, o tokiu atveju būtų buvusi galimybė skelbti streiką.

Tokiu atveju Komitetas mano, kad streikas būtų buvusi teisėta darbuotojų ekonominių interesus gynimo priemonė.

Rekomendacija akcentuojama, jog Vyriausybė skatintų derybas dėl ginčų sprendimo mechanizmo sukūrimo, kurį būtų galima pritaikyti atsiradus nesutarimams metinio darbo užmokesčio peržiūrėjimo metu taikant galiojančias kolektyvines sutartis ar kalbant apie būsimas sutartis.

Tarptautinis darbo organizacijos Asociacijų laisvės komitetas išnagrinėjo skundą dėl pažeidžiamų profsąjungų teisių Lietuvoje. Dokumente pabrėžiama, kad nesant ginčo sprendimo mechanizmo, streikas galėjo būti teisėtas veiksmas ginant savo interesus.

Komitetas norėtų, kad Vyriausybė skatintų derybas dėl ginčų sprendimo mechanizmo kūrimo, kurį būtų galima pritaikyti atsiradus nesutarimams metinio darbo užmokesčio peržiūrėjimo metu, taikant galiojančias kolektyvines sutartis ar kalbant apie būsimas sutartis.

2013 m. rugsėjo 3 d. LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje surengtas pasitarimas dėl Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) Asociacijų laisvės komiteto 2013 m. birželį pateiktų rekomendacijų. Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija įteikė ministerijos atstovams suformuluotus siūlymus šiuo klausimu.

LMP informacija

ORUS DARBAS, DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA

Ar įmanoma efektyviai dirbti 24 valandas per parą?

Petras Algirdas RAUKA, Lietuvos miško ir miško pramonės darbuotojų profesinių sąjungų federacijos pirmininkas

Ankstyvą rugsėjo 6 dienos rytą, į seminarą „Orus darbas ir darbuotojų sauga ir sveikata“, vykusį Trakų rajone, prie Margio ežero, susirinko Lietuvos miško ir miško pramonės darbuotojų profesinių sąjungų federacijos aktyvas. Žmonėms buvo sudarytos sąlygos pabendrauti, aptarti, kas naujo pasiekta įmonėse ir organizacijose.

Seminaro pradžioje pasveikinome visus seminaro dalyvius, socialinių partnerių atstovus, Generalinės miškų urėdijos vyriausiąjį patarėją Andrių Vancevičių, kolegą iš Norvegijos profsąjungų ir darbdavių federacijos. Pasidžiaugėme „Norway grants“ fondo finansuojamo projekto pusmečio rezultatais, kuriuos teigiamai įvertino nepriklausomas auditas ir fondo vadovai.

Seminare dalyvavę socialiniai partneriai iš Norvegijos – Industrijos-energetikos profesinės sąjungos „IE“ Ole Kristian Paulsen ir Norvegijos darbdavių federacijos „Norsk Industri“ Egilis Sundetas (Egil Sundet) – pristatė įdomią Norvegijos baldų sektoriuje taikomą darbų saugos ir socialinio dialogo patirtį, nes be šių dalykų neįmanoma kalbėti ir nagrinėti aktualių oraus darbo temų. Svečiai pabrėžė, kad ir darbuotojai, ir darbdaviai susiduria su problemomis, kurias būtina spręsti.

Dažnai darbdavių ir darbuotojų tikslai būna skirtingi, tačiau problema paliečia abi puses. Svarbiausia, reikia sugebėti kalbėtis. „Sprendžiant iškilusį klausimą, reikalingos lėšos“, – priminė svečiai. Iš kur jų gauti? Reikia kalbėtis. Kaip dabar įprasta sakyti – būtinas socialinis dialogas. Kodėl socialinis? Mano galva, reikia sėsti prie stalo – arbatos ar kavos puodelio ir tartis. Mūsųose to dažnai trūksta. Yra vadovų, įpratusių ne tartis su darbuotojais, o įsakinėti.

Laikai keičiasi, ES sienos atviros. Visos

šalys laukia sveikų, išsilavinusių, motyvuotų darbuotojų. Tarp jų – ir Norvegija. Lietuviai – darbštūs žmonės. Tai patvirtina ne tik šiauriečiai. Tad kodėl jiems mokamas penkis, šešis kartus mažesnis atlygis Lietuvoje, nors darbo efektyvumas, tai, šiuo metu, darbdaviai dažnai primena, skiriasi tik du, tris kartus?

Žinoma, mums nebūtų išmintinga darbo užmokesčio lyginti su Norvegija, ten atlyginimų vidurkis du kartus didesnis už ES vidurkį, o minimalus mėnesio atlyginimas (MMA) – didžiausias Europoje.

Klausimas, kodėl mūsųose atlyginimas darbuotojams taip ženkliai skiriasi nuo daugumos ES šalių?

Darbdaviai vis kartoja, kad žemas darbo efektyvumas. Realybėje, kaip matome, ne toks jau žemas.

Kalbantis su įmonių vadovais, ir jiems pradėjus skųstis žemu darbo efektyvumu, dažnai paklausiu, ar jie matė senosiose ES valstybėse, apie kurias mes kalbame, darbo metu suplukusius darbuotojus? Ar paanalizuoja darbų organizavimą, darbuotojų aprūpinimą techninėmis darbo priemonėmis? Vadovai, kurie į tai atkreipė dėmesį, džiaugiasi, kad darbininkai jų įmonėse dirba efektyviai, nepervargsta, o darbas efektyvus ir normaliai apmokamas.

Ar mūsų šalies darbininkai gali efektyviai dirbti, kai darbo diena tęsiasi 12 valandų ir daugiau per pamainą? Ar įmanoma tikėtis didelio efektyvumo ar darbo kokybės „dirbant“ 24 valandas? Gera „patirtis“?

Situaciją miškų žinyboje, darbuotojų darbų saugą darbo vietoje, darbuotojų sveikatos aktualijas aptarė Trakų miškų urėdijos urėdas V. Mierkis, GMU vyriausias patarėjas Andrius Vancevičius bei VDI nelaimingų atsitikimų ir profesinių ligų vyriausioji darbo inspektorė Rita Zubavičiūtė. Ji kalbėjo apie darbų saugą, nelaimingus atsitikimus ir profesines ligas, erkių populiacijas, o tai labai aktualu miškininkams. Šis vabalėlis jaudina visus Lietuvos gyventojus. Jos pasitinka net poilsiautojus, žemdirbius, miško gėrybių mėgėjus.

Urėdas V. Mierkis supažindino seminaro dalyvius su kolektyvo patirtimi, veiklos rezultatais ir užduotimis, kurias tenka spręsti kartu su visais darbuotojais. Svečiai iš Norvegijos, ypač kolegės iš profesinių sąjungų, po seminaro domėjosi, kodėl tiek dėmesio skiriame darbų

saugai, nes jie nesvarsto tokių klausimų. Šiaurės šalyse retas drįsta pažeisti darbų saugos reikalavimus, kuriuos nustato ir kontroliuoja valstybės institucijos. Pažeidus valstybės nustatytas normas, įsijungia teisėsauga, o pastaroji ten dėl to, kad saugotų teisės nustatytus reikalavimus.

GMU vyriausias patarėjas Andrius Vancevičius svečiams iš Norvegijos įteikė neseniai išleistą profesoriaus R. Ozolinčiaus, Lietuvos Nepriklausomybės aušroje buvusio Miškų instituto profesinės sąjungos pirmininko, fotografijų albumą apie Lietuvos miškus ir gamtą.

A. Vancevičius priminė, kad JAV Jeilio universiteto mokslininkai pripažino Lietuvą tarp geriausių pasaulio šalių puoselėjančių miškus. O tai didžiausias įvertinimas Lietuvos miškininkams.

Man dažnai kyla klausimas, ar ne per dažnai kai kurie mūsų plaka ir kala prie kryžiaus gerai dirbančius ir ne per daugiausia uždirbančius miškininkus?

Norime pasidžiaugti, kad su norvegais mūsų federacijos dalykinis bendradarbiavimas tęsiasi nuo 2002 metų. Kolegos iš Norvegijos kasmet atvyksta į mūsų bendrai organizuoja-

mus seminarus, kurių darbotvarkę pasirenkame mes. Tada ir jų federacija, pagal narių skaičių, buvo artima mūsų, jungė šiek tiek daugiau nei 2000 narių. Jų patirtis leido pasiekti, kad visose urėdijose, įmonėse ir organizacijose, kur yra profesinė sąjunga, veiktų kolektyvinė sutartis.

Gyvenimas keičiasi, keičiamės ir mes. Pirmą kartą savo jėgomis parengėme projektą „Orus darbas ir tarptautinis bendradarbiavimas“. Iš Norvegijos valstybinio „Norwegian grants“ fondo gavome 90 proc. finansavimą. Tikslas – pasiekti konkrečių naujų rezultatų, pasirašyti šakos kolektyvinę sutartį valstybės miškų srityje. Siekdama šio tikslo, federacija glaudžiai bendradarbiauja su GMU specialistais ir vadovais. Visus žinybos klausimus, pradedant gamybos efektyvumu, situacija žinyboje, svarstome, tariamės ekonomiais, socialiniais klausimais, bendrai nagrinėjame darbuotojų darbo apmokėjimo, darbo sąlygų ir sveikatos klausimus. Tai – pagrindinės prielaidos, leidžiančios arba neleidžiančios darbuotojams jaustis oriai.

Petras Algirdas Rauka – Lietuvos miško ir miško pramonės darbuotojų profesinių sąjungų federacijos pirmininkas, Inga Ruginiene – Lietuvos miško ir miško pramonės darbuotojų profesinių sąjungų federacijos pirmininko pavaduotoja, Evaldas Vitkevičius, Dubravos eksperimentinės miškų urėdijos profsąjungos pirmininkas.

Seminare „Orus darbas ir darbuotojų sauga ir sveikata“ dalyvavo Lietuvos miško ir miško pramonės darbuotojų profesinių sąjungų federacijos aktyvas.

Seminaro dalyviai.

Po dalinio algų atstatymo valstybės tarnyboje – NEMALONUS KARTĖLIO JAUSMAS

atkelta iš 1 psl.

2013 m. rugsėjo 19 d. Seimas priėmė Socialinių reikalų ir darbo komiteto patobulintą Valstybės tarnybos įstatymo 25 str. 1 priedo pakeitimo ir kai kurių su jais susijusių įstatymų pripažinimo netekusiais galios įstatymų ir šešis lydimuosius teisės aktus, parengtus atsižvelgiant į Konstitucinio Teismo (KT) 2013 m. liepos 1 d. nutarimą „Dėl įstatymų nuostatų, kuriomis nustatyti sumažinti valstybės tarnautojų ir teisėjų atlyginimai valstybėje susidarius itin sunkiai ekonominei, finansinei padėčiai, atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

Priimtomis pataisomis nuspręsta netaikyti sumažintų valstybės tarnautojų ir teisėjų pareiginių algų koeficientų, valstybės tarnautojų priedų už kvalifikacijos klases, statutinių valstybės tarnautojų priedų už kvalifikacijos kategorijas dydžių nuo 2013 m. spalio 1 d. ir pripažinti netekusiomis galios įstatymų nuostatas, kurias KT pripažino prieštaraujančiomis aukščiausiajam šalies įstatymui – Konstitucijai.

Nustatyta, kad priedas už trečiąją kvalifikacijos klasę bus nebe 10, o 15, už antrąją kvalifikacijos klasę – nebe 20, o 30, už pirmąją kvalifikacijos klasę – nebe 30, o 50 procentų pareiginės algos.

Taip pat sugrąžinti galioję pareiginių algų koeficientai, sumažinti asmenims, turintiems didesnę nei 10 pareigybių kategoriją.

PREZIDENTĖ: „VALSTYBĖ IKI ŠIOL YRA SKOLINGA IR PENSININKAMS“

Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė pasirašė Seimo skubos tvarka priimtas įstatymų pataisas, kuriomis pradamas sunkmečiu sumažintų algų atstatymo procesas pagal KT nutarimą dėl darbo užmokesčio mažinimo neproporcingumo.

Pasak Prezidentės, vykdant KT nutarimą, pasirinktas ne pats optimaliausias kelias. Tačiau šios pataisos numato konkretų KT nutarimo įgyvendinimo mechanizmą ir leidžia pradėti sunkmečiu sumažintų algų atstatymo procesą.

Tačiau, šalies vadovės teigimu, Vyriausybė privalo galvoti ir apie tuos žmones, dėl kurių į KT nesikreipta. Būtina ieškoti galimybių didinti algas ir mažiausiai uždirbantiems biudžetinių įstaigų darbuotojams – mokytojams, bibliotekininkams, kultūros, meno, sveikatos priežiūros įstaigų ir socialiniams darbuotojams, mokslininkams ir dėstytojams.

Pasak Prezidentės, sunkmečiu tauta buvo solidari, todėl ir dabar pagal finansines galimybes būtina pasirūpinti visomis grupėmis: „Valstybė iki šiol skolinga ir pensininkams. Atstačius sunkmečiu sumažintas pensijas, turi būti parengtas ir jų kompensavimo mechanizmas, o žmonės aiškiai informuoti, kada atgaus savo pinigus“.

Atstatant atlyginimus, šalies vadovė pasiūlė Vyriausybei neišskirti nė vienos grupės ir laikytis socialinio teisingumo principo.

LORETA SOŠČEKIENĖ: „TEISĖTA IR TEISINGA – NE VISUOMET TAPATU“

„Visuomet buvau tos nuomonės, kad atlyginimai turėjo būti mažinami proporcingai, t.y. tiek, kiek žmogus gali prisiimti darbo užmokesčio mažėjimo naštos“, - situaciją komentuoja Lietuvos teisėsaugos pareigūnų federacijos pirmininkė Loreta Soščekienė. – KT tiesiog pasisakė, kad mažas pajamas gaunantiems darbuotojams darbo užmokeskis

sumažintas per mažai, o dides pajamas gaunantiems darbuotojams – per daug“.

Federacijos vadovė apgailestauja, kad tai, kas teisėta ir tai, kas teisinga, ne visuomet yra tas pats. Jokių sentimentų buvusiai Vyriausybei neįjaučianti Loreta Soščekienė apie šį buvusios Vyriausybės žingsnį pasisakė taip: „Dėl šio konkretaus sprendimo, patinka tai kam nors, ar ne, mano manymu – pasielgta teisingai“.

„Jos Ekscelencija Prezidentė Dalia Grybauskaitė teigia, kad jos pasirašytos įstatymų pataisos „leidžia pradėti sunkmečiu sumažintų algų atstatymo procesą.“ Žinoma, juk atlyginimai atstatomi tiems, kurie neturi įgūdžių pragyventi už kokius 4000 ar 8000 Lt., o tie, kurie vis dar uždirba 1200 ar truputį daugiau, krizės metu jau tokius įgūdžius išsiugdė ir gali dar metus kitus pakentėti“, - ironizuoja Lietuvos teisėsaugos pareigūnų federacijos vadovė.

A. SYSAS: „BŪTINA SKATINTI VIDAUS VARTOJIMĄ, RANDANT BŪDŲ, KAIP PADIDINTI ŽMONIŲ PAJAMAS.“

Seimo Pirmininko pavaduotojo Algirdo Syso nuomone, svarbiausias naujos Seimo rūdėns darbų sesijos uždavinys – susitarti dėl tokio 2014 metų biudžeto, kuris leistų padidinti žmonių pajamas: „Turime pakelti gyventojų perkamąją galią ir rasti lėšų, kad atlyginimai pradėtų augti. Tai ir moralinis reikalas, kad pademonstruotume požiūrį į žmones, kurie liko Lietuvoje gyventi ir dirbti. Pirmiausia atlyginimus būtina kelti žmonėms, kurie dirba pagal darbo sutartis ir uždirba mažai, nes, padidinus minimalų mėnesio atlyginimą, algos realiai padidėjo tik nekvalifikuotai darbo jėgai“.

Po to, A. Syso nuomone, būtų galima spręsti dėl buvusių valdančiųjų nepadarytų darbų, tokių kaip pensijų kompensavimas. Iš pradžių – kompensuoti, o tik vėliau kelti atlyginimus – keblu, kadangi jau šiandien „Sodra“ turi 10 mlrd. litų skolos. Dėl Andriaus Kubiliaus Vyriausybės griežtos taupymo politikos, kuri buvo vykdoma gerovės valstybės ir socialinės lygybės sąskaita, Lietuvoje pagilėjo socialinė atskirtis ir nelygybė tarp turtingiausių ir skurdžiausiai gyvenančiųjų, žmonių realiosios pajamos krito, skurdo lygis išaugo, o „Sodros“ išlaidos išsipūtė.

Seimo vicepirmininkas prisiminė, kad kai socialdemokratai buvo opozicijoje, prieš kreipdamiesi į teismą, patarė konservatoriams ir liberalams, kad šie nepriimtų sprendimų dėl pensijų ir atlyginimų mažinimo. Socialdemokratai išpėjo juos dėl galimų KT nutarimų, o dabar socialdemokratų vadovaujama Vyriausybė vėl turi kompensuoti neapgalvotus konservatorių priimtus sprendimus.

Ankstesnių valdymo kadencijų metu socialdemokratai jau turėjo kompensuoti konservatorių pažadėtus gyventojų indėlius, žemės grąžinimą ir kt. Vieno iš LSDP vadovų A. Syso teigimu, socialdemokratai toliau sieks skatinti ekonomikos raidą ir gamybos plėtrą: „Esame įsitiknę, kad orientuotis į eksportą – labai gerai, tačiau to neužtenka. Būtina skatinti vidaus vartojimą, randant būdų, kaip padidinti žmonių pajamas, ypač skurdžiau gyvenančių“.

ATSTATOMI TIK KOEFICIENTAI

„Atstatomi bus tik koeficientai į prieškrizinę lygį, bet ne visos algos. Į prieškrizinę lygį niekam nebus atstatyti atlyginimai, nes pareigūnų tarnybinės algos bazinis dydis – 450 litų – lieka toks, kaip anksčiau (490 litų), kaip ir bazinė mėnesio alga, nuo kurios priklauso biudžetinių atlyginimai – ji taip pat lieka suma-

žinta iki 122 litų“, - dar iki aptariamų įstatymų pataisų žurnalistams sakė finansų ministras Rimantas Šadžius.

Ministro teigimu, bazinis atlyginimų dydis bus didinamas galbūt nuo 2015 metų: „Greičiau nuo 2015 metų jis pamažu bus didinamas, bet kada jis pasieks prieškrizinę – 2008-ųjų lygį, pasakyti negaliu, viskas priklausys nuo finansinių galimybių“.

Finansų ministras Rimantas Šadžius parlamentarus informavo, kad nuo spalio algos didės maždaug 60 tūkst. žmonių. Skelbiama, kad KT sprendimą įgyvendinti jau šiemet papildomai reikės 34 mln. litų biudžeto lėšų, o 2014 metais – dar apie 215 mln. litų.

KT SPRENDIMAS PALIES NE VISUS

„Pirmiausia laimi tie, kurie ir taip turi didelius atlyginimus“, - priekaištavo liberalsąjūdielis Eligijus Masiulis, tvirtinęs, kad priėmus pataisas, atotrūkis tarp didelių ir mažus atlyginimus gaunančių biudžetinių įstaigų tarnautojų bus dar didesnis.

„Lietuvos profsąjungos“ jau rašė, kad įgy-

vendinus KT sprendimą pajamos realiai didės tik didesnius atlyginimus gaunantiems valstybės tarnautojams ir pareigūnams.

Lietuvoje, 2013 m. sausio 1 d. duomenimis, buvo beveik 52 tūkstančiai (51799) valstybės tarnautojo statusą turinčių asmenų. Iš jų – 28935 statutiniai valstybės tarnautojai. Mažesnę pareigybės kategoriją, nuo pirmosios iki dešimtosios, turėjo 32106 valstybės tarnautojai, tai sudaro 61 procentą visų valstybės tarnautojų ir statutinių pareigūnų. Jie per mėnesį uždirba nuo 1350 iki 2160 Lt „popieriuje“.

Nuo spalio 1 d. sugrąžinti galioję pareiginių algų koeficientai, sumažinti asmenims, turintiems didesnę nei 10 pareigybių kategoriją, tai yra, 39 procentams valstybės tarnautojų.

Tarnautojai, kurių kategorija yra nuo 11 iki 15 imtinai, per mėnesį uždirba nuo 2327 Lt iki 3335 Lt, tokių Lietuvoje yra 17,7 tūkstančio. Aukščiausios 16-20 kategorijos statutinių pareigūnų ir valstybės tarnautojų darbo užmokeskis siekia nuo 3645 Lt iki 4743 Lt neatskaidius mokesčių. Tokių valstybės tarnautojų 2013 m. sausio 1 d. šalyje buvo 1970.

Įsprauti rėmuose

„Jos Ekscelencija Prezidentė Dalia Grybauskaitė teigia, kad jos pasirašytos įstatymų pataisos „leidžia pradėti sunkmečiu sumažintų algų atstatymo procesą.“ Žinoma, juk atlyginimai atstatomi tiems, kurie neturi įgūdžių pragyventi už kokius 4000 ar 8000 Lt., o tie, kurie vis dar uždirba 1200 ar truputį daugiau, krizės metu jau tokius įgūdžius išsiugdė ir gali dar metus kitus pakentėti“, - ironizuoja Lietuvos teisėsaugos pareigūnų federacijos vadovė Loreta Soščekienė.

D. Grybauskaitė: „Pasirinktas ne pats optimaliausias kelias. Tačiau šios pataisos numato konkretų KT nutarimo įgyvendinimo mechanizmą ir leidžia pradėti sunkmečiu sumažintų algų atstatymo procesą“.

A. Sysas (centre): „Turime pakelti gyventojų perkamąją galią ir rasti lėšų, kad atlyginimai pradėtų augti. Tai ir moralinis reikalas, kad pademonstruotume požiūrį į žmones, kurie liko Lietuvoje gyventi ir dirbti“.

„Visuomet buvau tos nuomonės, kad atlyginimai turėjo būti mažinami proporcingai, t.y. tiek, kiek žmogus gali prisiimti darbo užmokesčio mažėjimo naštos“, - sako L. Soščekienė. Nuotraukoje dešinėje – Lietuvos teisėsaugos pareigūnų federacijos pirmininkos pavaduotojas Robertas Pranckūnas.

Estijoje susitiko Baltijos šalių transporto sektoriaus PROFSĄJUNGŲ ATSTOVAI

Bronius BUČELIS

Rugsėjo pradžioje, vykdydami Lietuvos, Latvijos ir Estijos profesinių sąjungų transportininkų susitarimą, Estijos Saarems saloje susitiko minėtų šalių profesinių sąjungų transporto sektoriaus atstovai. Susitikimo metu dalytasi informacija dėl bendros situacijos šalyse, tartasi dėl tarptautinės pagalbos krovininių pervežimų vairuotojams Europoje, aptartas ETTA (Estijos profsąjunga) projektas dėl krovininių pervežimų vairuotojų poilsio vietos, išdėstyti tarptautinės transporto darbuotojų federacijos (ITF) akcijos savaitės veiksmų planai.

PLANUOJAMA INDEKSUOTI DARBO UŽMOKESTĮ

Susitikimą pradėjo ir išanginiu žodžiu susirinkusius pasveikino Estijos profsąjungų pirmininkas Peep Peterson. Jis paminėjo, kiek pagrindiniai uždaviniai laukia profesinių sąjungų ir pristatė neseniai išrinktą Estijos transporto pirmininką Jaan Hendrik Toomel.

Nuo 2011 metų Estijoje įvestas euras, bet tik dabar, bendru sutarimu, pasirašius šakų susitarimus, atlyginimai po truputį kyla transporto, švietimo, medicinos ir kultūros sektoriuose. Minimalus atlyginimas – 300 eurų, o vidutinis atlyginimas, neatskaičius mokesčių, siekia 994 eurus (3432 litas) ir yra 8 proc. didesnis nei prieš metus.

Neskaiciuojant premijų ir kitų vienkartinų priemonių, vidutinis mėnesio darbo užmokestis Estijoje per metus pakilo 6,1 procento. Vidutinis paskaičiuotas valandos darbo atlygis Estijoje pernai spalį-gruodį buvo 7,4 proc. didesnis nei prieš metus – 5,19 euro. Taigi, tęsė profsąjungos pirmininkas, viešojo transporto sektoriaus vairuotojai uždirba 900 eurų.

Kai kurių kitų sektorių darbuotojų darbo užmokestis svyruoja nuo 600 iki 750 eurų. Estijoje trūksta viešojo transporto vairuotojų, nes daugelis jų išvyksta į Suomiją ir ten uždirba iki 2000 eurų. Šiuo metu vyksta derybos su Vyriausybe ir dar šiais metais planuojama 10 procentų indeksuoti darbuotojų atlyginimus. Prisiminta, kad Taline įvedus nemokamą važiavimą, miesto transporto įmonėms labai trūksta apyvartinių lėšų, įvedus Estijoje nemokamą važiavimą visuomeniniu transportu, o Savivaldybių skolos vis didėja.

8 procentai Estijos darbuotojų priklauso profesinėms sąjungoms, bet transporto ir švietimo sektoriuose šis procentas didesnis, tarp šių sričių darbuotojų 15 proc. yra profesinių sąjungų nariai. Kai kuriose įmonėse net 60 procentų darbuotojų priklauso profsąjungai.

Daugelyje įmonių pasirašytos kolektyvinės sutartys, kuriomis darbuotojams numatytos palankesnės socialinės garantijos ir atlyginimų indeksavimas. Profesinių sąjungų pirmininkas pakvietė dalyvius aplankyti autobusų parką ir Kelių regiono įmonę, kad svečiai galėtų susipažinti su jų veikla.

EURO LATVIAI LAUKIA NERIMAUDAMI

Latvijos transporto ir paslaugų sferos profsąjungos pirmininkas Jurij Kalniņš pristatė pagrindines problemas, su kuriomis susiduria profesinė sąjunga. Minimalus atlyginimas Latvijoje 225 latų (1125 litai), vidutinis atlyginimas – 470 latų (2350 litų), viešojo transporto vairuotojų atlyginimas – 430 latų (2150 litų). Žinoma, 2014 metais Vyriausybė planuoja Latvijoje įvesti eurą, ir jei vidutinis atlyginimas

kils, neišku, kaip darbuotojams teks išgyventi. Vyriausybė ruošiasi liberalizuoti įstatymus peržiūrint Darbo kodeksą ir Profesinių sąjungų įstatymą, suvaržant ir profesinių sąjungų narių teises. Neišvengiamai laukia daug bylinėjimosi su darbdaviais ginant darbuotojų atstovų teises. Dar šiais metais planuojama pradėti derybas dėl kolektyvinių susitarimų ir vidutinio atlyginimų indeksavimo.

DERYBOS DĖL ŠAKOS KOLEKTYVINĖS SUTARTIES

Lietuvos transporto darbuotojų profesinių sąjungų federacijos pirmininkas Jonas Petraška paminėjo, kad šiuo metu vyksta derybos dėl kolektyvinės sutarties UAB „Vilniaus viešasis transportas“: „Dar 2013 metais surengėme streiką, bet teismai jį pripažino neteisėtu, todėl, galbūt reikės prašyti kolegų paramos ir pritarimo“.

Šakų susitarimų Lietuvoje kol kas nėra pasirašyta, bet kiek žinoma, sveikatos ir kultūros sektoriai planuoja pasirašyti.

Transporto sektoriuje turėtų vykti derybos su Lietuvos nacionaline vežėjų automobiliais asociacija „Linava“, bet darbdaviai ignoruoja kolektyvines derybas su federacija ir visai realu, jog jos bus nutrauktos.

Vadovas paminėjo, jog viešojo transporto sektoriuje vis dar daug problemų: savivaldybių skolos už atliktas paslaugas, įmonėse vykstančios reorganizacijos ir darbdavių prieššūkus profesinių sąjungų atžvilgiu.

Vairuotojų profsąjungos pirmininkas Ramūnas Narbutas išsakė savo nuomonę, kad krovininių transporto sektoriaus darbdaviai ignoruoja įstatymus, atleidinėja profsąjungos atstovus, slepia mokesčius, mokėdami vairuotojams minimalius atlyginimus.

SVARBU DERYBININKO KOMPETENCIJA

Lietuvos kelių ir autotransporto darbuotojų profsąjungų federacijos pirmininkas Bronius Bučelis paminėjo, kad UAB „Kauno autobusai“ trejiems metams pasirašyta kolektyvinė sutartis, o šiuo metu transporto sekcijoje vyksta derybos UAB „Žemaitijos keliai“, VŠĮ „Tauragės keliai“ ir „Marijampolės keliai“.

Lietuvos kelių ir autotransporto darbuotojų profsąjungų federacija yra Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos, vienijančios apie 60 000 darbuotojų, narė. Lietuvoje profesinėms sąjungoms priklauso apie 11 procentų darbuotojų.

„Žinoma, dažniausiai mums, profesinės sąjungos lyderiams, organizuojant kolektyvines derybas, reikėtų išmokyti dirbti su darbdaviais. Manysiu turėtume keistis, įvertinant kompetenciją atstovaujant darbuotojams, derantis dėl kolektyvinių sutarčių ir atlyginimų. Kol kas dirbame senais principais“, - sako Bronius Bučelis, - Dažniausiai nerandame kompromisų ir dėl to nukenčia ne tik darbuotojų interesai, bet ir socialinis dialogas, sumenkiname profesinės sąjungos poziciją neišlaikant tolerancijos“.

BENDRA TRANSPORTININKŲ DEKLARACIJA

Baltijos šalių transporto atstovai sutarė paruošti bendrą deklaraciją, kurią pasirašytų Lietuvos transporto darbuotojų profesinių sąjungų federacijos pirmininkas, Lietuvos kelių ir autotransporto darbuotojų profsąjungų federacijos pirmininkas, Latvijos transporto ir paslaugų sferos profsąjungos pirmininkas, Estijos transporto profsąjungos pirmininkas,

pritariant ir remiant profesinių sąjungų anksčiau susitarimą.

Pateikta informacija dėl tarptautinės pagalbos krovininių pervežimų vairuotojams Europoje ir pateiktos nuorodos kreipiantis į Baltijos šalių profesinių sąjungų atstovus, kuriose nurodytos koordinatės krovininio transporto vairuotojams.

Ruošiamas Estijos profsąjungų ETTA projektas dėl krovininių pervežimų vairuotojų poilsio vietos ir prašoma Lietuvos ir Latvijos transporto profsąjungų paremti minimą projekto įgyvendinimą. Aptarti Tarptautinės transporto darbuotojų federacijos (ITF) akcijos savaitės, vyksiančios spalio mėnesį, veiksmų planai.

DOMĖJOSI DARBO SĄLYGOMIS

Rugsėjo 6 d. Baltijos šalių atstovai apžiūrėjo Saarems salos autobusų parką ir darbininkų darbo sąlygas rekonstravus remonto dirbtuves. Aplankyta Kelių regiono įmonė, kurioje susipažinta su įmonės darbu. Susitikimo metu direktorius supažindino, kokius darbus atlieka valstybės įmonė, prižiūrint ir tvarkant kelius.

Atsisveikinant su Estija, Baltijos transporto profsąjungų atstovai atminčiai nusifotografavo kartu. Atsisveikinant su Estijos transporto profsąjungos pirmininku Jaan Hendrik Toomel, sutarta, jog 2014 metais, Lietuvos kelių ir autotransporto darbuotojų profsąjungų federacijos pirmininkas Bronius Bučelis ir darbuotojų atstovai bus pakviesti pavišėti vietos susisekimo transporto bendrovėje Taline ir susipažinti su įmonės veikla.

Vizitas planuojamas kovo-balandžio mėnesiais. Bendradarbiaujant su profesinėmis sąjungomis, keičiantis patirtimi, galėsime ir savo šalyse pritaikyti geriausius kaimynų rezultatus, kurie bus naudingi darbuotojams.

Susitikimo dalyviai:

Lietuvos transporto šakų atstovai: Lietuvos transporto darbuotojų profesinių sąjungų federacijos pirmininkas Jonas Petraška, UAB „Vilniaus viešasis transportas“ pirmininko pavaduotoja Danuta Mackevičienė, tarybos narė Sniežana Dzisevič, Lietuvos kelių ir autotransporto darbuotojų profsąjungų federacijos pirmininkas Bronius Bučelis, UAB „Kauno autobusai“ darbuotojų profesinės sąjungos pirmininko pavaduotojas Mindaugas Klimašauskas, Vairuotojų profsąjungos pirmininkas Ramūnas Narbutas, pirmininko pavaduotoja Jovita Jančauskienė, teisininkas Edvinas Krieviņš, Estijos profsąjungos pirmininkas Peep Peterson, Transporto profsąjungų pirmininkas Jaan Hendrik Toomel, Latvijos transporto ir paslaugų sferos profsąjungos pirmininkas Jurij Kalniņš, teisininkas Janis Pumpin, Aivars Berzins, kiti Baltijos šalių transporto atstovai.

Iš kairės: UAB „Kauno autobusai“ pirmininko pavaduotojas Mindaugas Klimašauskas, Parnu transporto profsąjungos atstovė, Lietuvos kelių ir autotransporto darbuotojų profsąjungų federacijos pirmininkas Bronius Bučelis, Lietuvos transporto profesinių sąjungų federacijos pirmininkas Jonas Petraška.

Iš kairės: Ramūnas Narbutas, Vairuotojų profsąjungos pirmininkas, pavaduotoja Jovita Jančauskienė, Lietuvos kelių ir autotransporto darbuotojų profsąjungų federacijos pirmininkas Bronius Bučelis (antras iš dešinės) bei Latvijos transporto sąjungų atstovai, lankantis Estijos Saarems saloje Kelių regiono įmonėje.

Bendrą Baltijos šalių transporto atstovų nuotrauka su įmonės vadovu, lankantis šioje įmonėje.

Pakeliui į Saarems salą kelyje: UAB „Kauno autobusai“ pirmininko pavaduotojas Mindaugas Klimašauskas ir Estijos profsąjungos pirmininkas Peep Peterson.

Bendras Baltijos šalių transporto atstovų posėdis, aptariant transporto problemas ir keičiantis profesinės sąjungos patirtimi.

DARBDAVIAI LABIAU TOLERUOJA vyrų NEGALIĄ nei MOTERŲ

Nijolė LATAUSKIENĖ, Daiva ATMANAVIČIENĖ,
LPSK moterų centro pirmininkės pavaduotojos

Kaip ir kasmet, LPSK moterų centras, rugpjūčio pabaigoje Palangoje, surengė seminarą, į kurį susirinko per 40 moterų atstovių iš įvairių Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos (LPSK) šakų.

Pirmoji tema, kurią analizavome su Lygių galimybių ir vaiko teisių kontrolierė Aušrinė Burneikiene – „Lygios galimybės bei socialinė politika Lietuvoje ir Europos Sąjungoje“.

Lietuvoje galioja 1998 metų lygių galimybių įstatymas, kuriuo apibrėžta 13 galimų

diskriminacijos rūšių. Lektorė pasakojo apie dažniausiai pasitaikančius ar lengviausiai identifikuojamus ir Lietuvos visuomenės geriausiai suprantamus diskriminacijos atvejus: „Diskriminaciją dėl lyties visuomenė suvokia geriausiai, o darbdaviai labiau toleruoja vyrų negalią nei moterų ir t.t.“

Europos Sąjungoje draudžiama diskriminacija dėl amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, religinių įsitikinimų ir tai įteisinta teisės aktais. Šių direktyvų nuostatos turėtų būti perkeltos į Lietuvos įstatymus, tarp jų ir darbdavio prievolė informuoti darbuotojus ir jų atstovus apie galiojančius antidiskriminavimo įstatymus.

„Ekonominės krizės metu padaugėjo diskriminacijos atvejų dėl lyties, pasitaiko atvejų, kai dėl smurto darbe, nėščios moterys, pablogėjus sveikatai, pateko į ligoninę“, - pasakojo Aušrinė Burneikiene.

Daug pažeidimų sveikatos apsaugos sistemoje, rajonuose nėra specialistų. Atrankos kriterijai priimant į darbą taip pat ydingi: darbdavio pasirinkimą lemia užsienio kalbų mokėjimas, potencialaus darbuotojo šeimos kūrimo planai, netoliaruojami žalingi pomėgiai. Darbdaviai su-reikšmina reprezentatyvią išvaizdą, o tai diskriminuoja dėl darbo besikreipiančius žmones.

Vaiko priežiūros atostogų metu, darbuotojo atlyginimas bei kvalifikacijos kėlimas užšaldomas, o to, pasak lygių galimybių ir vaiko teisių kontrolierės, neturėtų būti, nes ir vaiko priežiūros metu darbuotojas turi teisę į visus kvalifikacijos gerinimo kursus.

Labai dažni diskriminacijos atvejai paste-

bimi reklamoje. Lektorė pateikė daug įvairių diskriminacijos pavyzdžių apie kuriuos dažnai net nesusimąstome.

Kita seminaro tema – „Maisto kokybė ir jos poveikis žmogaus organizmui“. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Klaipėdos skyriaus darbuotoja aiškino susirinkusioms apie maisto priedų kieki, jų atpažinimą ir kaip jie veikia žmogaus organizmą, pateikė ženklavimo pavyzdžių.

Ekologiški produktai ženklinami LT-EKO-011, yra išskirtinės kokybės, sveiko vaiko skiriamieji produktų ženklai. Negalima žyma – „Natūralus“ produktas. Nurodymas, kad maisto papildas gydo kurį nors žmogaus organą, taip pat neleistinas.

Pirkėjams, pasak Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos specialitės, būtina atkreipti dėmesį į prekės ženklą. Pavyzdžiui, „Obelių aliejus“ – tik pavadinimas, nes nupirtas prekės ženklas, o įmonė seniai neegzistuoja ir todėl reikia skaityti, kas iš tikro tą prekę gamina, nes prekės ženklas nebūtinai liudija apie produkto sudėtį.

Europos Sąjungos reikalavimai leidžia maisto produktų gamyboje naudoti daug įvairių maisto priedų, bet apie juos turi būti aiškiai pateikta informacija etiketėje, o etiketę reikėtų skaityti. Dažnai sunku tai padaryti dėl šrifto dydžio, tačiau ateinančiais metais įsigalios privalomieji reikalavimai dėl informacijos, pateikiamos ant produktų pakuotės, šrifto dydžio.

Lektorėi seminaro dalyvės pateikė daug klausimų, vyko diskusija.

LPSK moterų centro seminaro programa

apėmė ir socialinių garantijų kalbimus. Profesinių sąjungų nuomonę apie socialines garantijas Lietuvoje išsakė LPSK pirmininkas Artūras Černiauskas. Jis priminė, kad reikia būti aktyvesniems ir dalyvauti ruošiant įstatymų projektus: „Reikalinga nuomonė iš įmonių ir organizacijų, kad įstatymai, kurie galios mums visiems, būtų labiau priartinti prie žmogaus“.

Didelį išpūdį moterims paliko VU dėstytojos ir Lygių galimybių plėtros centro projektų vadovės, humanitarinių mokslų daktarės Margaritos Jankauskaitės paskaitos. Pirmojoje jų – „Skirtumus pažyminties kategorijos ir nelygybės“, M. Jankauskaitė išsamiai paaiškino, kaip atsiranda ir funkcionuoja lyčių skirtumus formuojantys mechanizmai. Kalbėdama apie tai, ji akcentavo, kad asmeninės iniciatyvos nespėdžia struktūrinių problemų, tam reikalingas sutelktumas. Anot lektorės, profsąjungos gali padėti formuoti struktūrą, darančią įtaką pokyčiams visuomenėje. Šioje paskaitoje ji taip pat kalbėjo apie tai, jog daugelis mūsų linę nuolat vertinti įvairius socialinius dalykus, o tai, pasak profesorės, reiškia, kad sistema mus įtraukia. Turime ir net privalome suabejoti „savaime suprantamomis“ nuostatomis ir čia labai svarbus kritinis mąstymas.

Antrojoje paskaitoje – „Tapatybė ir atskirtis“, M. Jankauskaitė iliustratyviai paaiškino, kaip mes, kaip individai, prisidedame prie skirtingo pobūdžio diskriminacijos, atsakė į seminaro dalyvių klausimus. Baigdama paskaitą, lektorė pareiškė norą tęsti bendradarbiavimą su LPSK moterų centru organizuojant bendrus renginius.

Į seminarą susirinko per 40 moterų atstovių iš įvairių LPSK šakų.

Pasaulio sveikatos organizacijoje MAŽĖJA SLAUGYTOJŲ

Danutė MARGELIENĖ, Lietuvos slaugos specialistų organizacijos prezidentė
Aušra VOLODKAITĖ, Lietuvos slaugos specialistų organizacijos viceprezidentė

Tarptautinės slaugytojų tarybos (TST) nacionalinių atstovų susirinkime ir 25-ajame kongrese, vykusiame Melburne (Australija), išrinkta nauja TST vadovybė. Ketverių metų kadencijos metu, tarybai vadovaus prezidentė Judith Shamian (Kanada), Masako Kanai-Pak iš Japonijos, išrinkta pirmąją viceprezidentę, antruoju viceprezidentu tapo Bagooaduth Kalloua iš Mauricijaus, o trečiąją viceprezidentę išrinkta Annette Kennedy, atstovaujantis Airijai.

Svarbiame susirinkime dalyvavo ir Lietuvos slaugos specialistų organizacijai atstovavo LSSO prezidentė Danutė Margelienė ir viceprezidentė Aušra Volodkaitė. Į renginį susirinko atstovai iš daugiau nei 90 pasaulio šalių, atstovaujantys nacionalinėms slaugytojų asociacijoms. Po balsavimo, TST narių gretas papildė dar dviejų šalių atstovai: prie jau esančių narių prisidėjo naujai priimtos Palestinos ir Kinijos slaugytojų asociacijos.

Skubos tvarka parengtas ir priimtas komunikatas, kuriuo TST susirinkimo dalyviai išreiškė susirūpinimą, kad Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) biure ir vidinėse struktūrose sumažėjo dirbančių slaugytojų, užimančių vadovaujančias pozicijas. Komunikatu raginama imtis priemonių steigiant už slaugą atsakingų darbuotojų pareigybes PSO bei įdarbinti slaugytojus. Ypatingas raginimas išsakytas steigti slaugos mokslo atstovo pareigybę bei PSO regionuose įdarbinti patarėjus slaugos klausimais.

Aptartos strateginės veiklos kryptys ir 2014-2017 metų uždaviniai: daryti įtaką slaugos, sveikatos ir socialinei politikai, gerinti slaugos standartus ir slaugytojų kompetencijas, skatinti nacionalinių slaugytojų asociacijų stiprinimą, atstovauti slaugytojams ir slaugai tarptautiniu

lygiu, sukurti ir valdyti fondus, kurie prisidėtų prie slaugos plėtros ir TST pažangos.

Vyko ilgos diskusijos, kurių metu akcentuota, kaip svarbu didinti narystę nacionalinėse slaugytojų organizacijose, vienyti jose kuo daugiau šalies slaugytojų, plėtoti bendradarbiavimą su partneriais ir siekti bendrų tikslų.

Nutarta, kad per artimiausius dvejus metus bus įvertintas TST administravimo aparato dydis, darbo apimtys ir atliekama veikla, darbo efektyvumas, o rezultatai pateikti TST nacionalinių atstovų susirinkime. Iškelta idėja ateityje keisti balsavimo struktūrą, atsižvelgiant į organizacijų dydį, atstovaujama slaugytojų kiekį ir kitus kriterijus.

Išvadas pateikė TST skiriamų apdovanojimų komitetas. Iškilmingi apdovanojimai nusipelnusioms slaugytojoms ir partneriams įteikti oficialios Kongreso atidarymo ceremonijos metu.

Kompanija „Pfizer“ gavo TST Raidos partnerio apdovanojimą už išskirtinę lyderystę bei investicijas į slaugą (kadangi keletą pastarųjų metų dalyvavo ir teikė paramą bendruose TST projektuose). TST Sveikatos ir žmogaus teisių apdovanojimas už išskirtinius nuopelnus žmogaus teisių atstovavimo srityje įteiktas Mary Robinson (Airija). Slaugytoja iš Danijos – Kirsten Stallknecht gavo prestižiškiausią slaugytojų tarptautinį apdovanojimą – Christian Reiman prizą, kuris jai teko už ilgametę profesinę ir profsąjunginę veiklą.

Tuo pačiu metu vykusios Studentų asamblėjos atstovai kalbėjo apie studentų ateitį bei globalią slaugos situaciją ir praktiką. Taip pat kėlė

sau aktualias problemas, kaip, pvz.: modernių technologijų naudojimas prie paciento lovos.

Renginio metu, Konvencijų konferencijų centro fojė vyko slaugytojams skirta tarptautinė paroda, kurioje pristatytos slaugos mokslo institucijos, studijų galimybės, medicinos srityje dirbančios firmos, kompanijos, jų siūloma produkcija, leidiniai ir gaminiai. Suteikta galimybė užmegzti ryšius, keistis kontaktais, surinkti dominančius siūlymus ir informaciją.

Kitas TST nacionalinių atstovų susirinkimas vyks 2015 metais Seule, Pietų Korėjoje, o kitas kongresas – 2017 metais Barselonoje (Ispanija).

Lietuvos atstovų dalyvavimą TST susirinkime ir kongrese finansiškai rėmė Taivaniai slaugytojų organizacija.

Svarbiame susirinkime dalyvavo ir Lietuvos slaugos specialistų organizacijai atstovavo LSSO prezidentė Danutė Margelienė (kairėje) ir viceprezidentė Aušra Volodkaitė.

Tarptautinės slaugytojų tarybos nacionalinių atstovų susirinkime ir 25-ajame kongrese, vykusiame Melburne (Australija), išrinkta nauja TST vadovybė.

PROJEKTO „SOCIALINIO DIALOGO STIPRINIMAS” KONFERENCIJOJE

Rugsėjo mėnesį, Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija, Utenoje, Vilniuje ir Visagine surengė keletą seminarų socialinės partnerystės tema. Seminarai finansuojami projekto „Socialinio dialogo stiprinimas Lietuvos regionuose“ lėšomis.

Seminaro Vilniuje dalyviai supažindinti su socialinės partnerystės sąvokomis, profesinių sąjungų padėtimi bei Europos ir Lietuvos situacija, atstovaujant ir ginant darbuotojų teises. Diskutuota apie tai, kaip sustiprinti naujų narių pritraukimą šakose, kaip efektyviau paskirstyti nario mokesčių.

Projekto formate vyko **seminaras Visagine**. Seminaraus temos: socialinė partnerystė ir platesnis požiūris į jos įgyvendinimą. Aptarti socialinio dialogo principai bei formos, konfliktų sprendimo būdai, krizinių situacijų valdymas, socialinio dialogo strategija ir taktika. Surengta labai aktyvi diskusija įvairiais dalyviams rūpimais klausimais, diskutuota apie neseniai įsigaliojusius Profesinių sąjungų įstatymo pakeitimus, jų daromą įtaką stiprinant socialinę partnerystę.

Ekspertai susitiko su Ignalinos atominės elektrinės generaliniu direktoriumi D. Janulevičiumi bei dviem jo pavaduotojais S. Krutovcov ir T. Liukaičiu.

LPSK ekspertai bei IAE nepriklausomos profesinės sąjungos pirmininkas V. Dranikas bei I. Nekrošienė, pirmininko pavaduotoja, susitiko su darbdavio atstovais, dalyvaujančiais kolektyvinėse derybose. Kalbėta apie įmonei gresiančią reorganizaciją ir su tuo susijusius darbo apmokėjimo sistemos pokyčius.

Seminaras Utenoje vyko aktyviai dalyvaujant Utenos savivaldybės profesinės sąjungos bei administracijos atstovams. Be įprastų seminarų socialinės partnerystės temomis, aptarti šie Lietuvai aktualūs klausimai – mobilumas bei pensijų reforma.

Pasibaigus seminarui, **LPSK vadovai – A. Černiauskas ir J. Matužienė** dalyvavo išplėstiname Utenos trišalės tarybos posėdyje, į kurį, pasidalinti patirtimi atvyko Trišalės tarybos delegacija iš Jonavos.

Panevėžio profesinių sąjungų koordinacinė taryba pakvietė savo narius iš įvairių profesinių sąjungų organizacijų, veikiančių Panevėžyje. Seminare diskutavome apie tai, kaip stiprinti profesinių sąjungų judėjimą, didinti narystę, stiprinti darbuotojams atstovaujantį socialinį partnerį.

Seminarus vainikavo **socialinės partnerystės stiprinimo konferencija**, jos metu apibendrinta socialinės partnerystės pažanga, vykdančią šį projektą.

LPSK vicepirmininkas Algirdas Kvedaravičius pasveikino gausiai susirinkusius, projekte dalyvaujančių įmonių bei organizacijų, konferencijos dalyvius:

„Ši konferencija skirta tobulinti socialinę partnerystę. Šiandien dera prisiminti socialinės partnerystės ištakas Lietuvoje. 1992 metais, atstaus Lietuvos narystę Tarptautinėje darbo organizacijoje, Lietuvos delegacija dalyvavo generalinėje konferencijoje Ženevoje. Jos sudėtyje buvau ir aš bei Lietuvos pramonininkų konfederacijos atstovai. Pamatę kaip dirba Tarptautinė darbo organizacija, grįžę į Lietuvą inicijavome Trišalės tarybos kūrimą.

Visų pirma – pasirašyta bendradarbiavimo sutartis tarp Lietuvos profesinių sąjungų ir Vyriausybės. Mums pasisekė, kad premjeras Bronislavas Lubys tapo Lietuvos pramonininkų konfederacijos prezidentu. Jam aktyviai dalyvaujant šiame procese, 1995 metais įkurta LR trišalė taryba. Socialinio dialogo principas įteisintas vėliau priimtame Darbo kodekse, o socialinė partnerystė plečiama regionų ir šakų mastu.

Tačiau praktika, kol kas, vis dar atsilieka nuo teorijos. Šiais klausimais dar reikia diskutuoti. Mus nuolat atakuoja įvairios jėgos, tarp jų ir naujieji liberalai. Tačiau kitos alternatyvos nėra“.

Pirmosios renginio dalies metu vyko diskusija dėl socialinės partnerystės Lietuvoje pažangos bei darbo santykių lankstumo įtakos darbo rinkai.

Nuomones pristatė bei į konferencijos dalyvių pastabas ir klausimus atsakė **ekspertai – dr. Justinas Usonis bei prof. dr. Romas Lazutka**.

R. Lazutka, visų pirma sukritikavo plačiai naudojamą terminą „lankstumas“. Jis siūlo naudoti visai kitokius terminus. Konkrečiai kalbant apie darbo santykių lankstumą, jo manymu, kai sakoma, kad sunku atleisti darbuotoją, todėl bangu net jį samdyti – reiktų paklausti, kokiomis sąlygomis sunku atleisti ir dėl kokios priežasties. Kai sakoma, kad „dideli samdymo kaštai“, reiktų paanalizuoti „kas kiek ir kokiomis sąlygomis kainuoja samdant ar atleidžiant darbuotoją? Teigiant, kad „nelankstus darbo kodeksas“, turėtume kalbėti konkrečiai – „kurie darbo kodekso straipsniai ir kaip turėtų būti pakeisti“. Be to, labai svarbi darbo santykių kultūra. Kai kur ji „nedemokratinė: viršininkas ar savininkas visada teisus“, o demokratinėje valstybėje darbo santykių kultūra irgi turėtų būti demokratinė: įstatymo viršenybė, suteikianti galimybę kurti taisykles ir jomis vadovaujantis kurti darbo aplinką, juk svarbiausia – darbuotojų apsauga.

Dr. J. Usonis pristatė darbdavių požiūrį į darbo santykių lankstumą, pabrėždamas jų būtinybę. Dalyviai aktyviai įsitraukė į diskusiją, pateikdami praktinius pavyzdžius iš savo kasdienės veiklos.

Antroje dalyje, **ekspertai prof. Boguslavas Gruževskis bei LPSK teisininkė Jolanta Cinitienė**, pristatė socialinių partnerių vaidmenį, sprendžiant darbo ginčus Lietuvoje, kalbėjo apie darbo rinkos dinamiką bei socialinių partnerių vaidmenį stiprinant darbo rinką.

B. Gruževskis pristatė darbo rinkos tendencijas, kalbėjo apie demografinių pokyčių įtaką, gilinosi į skurdo ir gyvenimo lygio problemą, pateikė nuomonę, kodėl Lietuvos darbo rinka nepatraukli užsienio investuotojams bei pristatė Europos komisijos rekomendacijas ir galimus sprendimus Lietuvoje.

Pagrindinėmis pokyčių Lietuvos darbo rinkos problemomis jis įvardijo: aukštą bendrą bei jaunimo nedarbo lygį, aukštą ilgalaikį nedarbą, žemą bedarbių profesinį pasirengimą, kaimo gyventojų nedarbą bei žemą jų pragyvenimo lygį, ypačiai pabrėždamas prastą demografinę situaciją.

2060 metų pradžioje, Lietuvoje bus 2,5 milijono gyventojų, iš jų, 15-29 metų jaunimo – 339,6 tūkstančio, o pensinio amžiaus gyventojų – 800 tūkstančių (atnaujinta EUROSTAT prognozė).

Nerimą sukelia demografinių pokyčių daroma įtaka ekonominei bei socialinei raidai, t.y. darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus sumažėjimas, užimtųjų sumažėjimas, socialinių išmokų gavėjų skaičiaus augimas (dėl senė-

jimo), valstybės biudžeto persikirstymas, imigracijos būtinumas.

Profesorius išsakė įdomų požiūrį Lietuvos darbo rinkos nepatrauklumo klausimu. Nuomonę jis suskirstė lygiais:

- tarptautiniu – maži atlyginimai migrantams, darbo išteklių mažėjimas (investuotojams);
- nacionaliniu – menka motyvacija, teritoriniai skirtumai, žemas ekonominis aktyvumas (nelegalus darbas);
- darbdavių – kvalifikuotos darbo jėgos trūkumas, verslo plėtros apribojimai, monopolijų dominavimas;
- darbuotojų – maži atlyginimai, neskaidri/neskatinanti darbo apmokėjimo sistema, žemos socialinės garantijos, konfliktiniai darbo santykiai, stresas darbe.

Kodėl svarbu užimtumas?

- tai pagrindinė biudžeto pajamos (tarp jų – SODROS iplaukos);
- nacionalinės ekonomikos plėtros pagrindas;
- vidaus vartojimas;
- išlaidų socialinei paramai sumažėjimas;
- šalies patrauklumas investuotojams;
- pragyvenimo lygio augimas;
- gyventojų pasitenkinimo didėjimas;
- emigracijos mažėjimas.

Pranešime pristatyti pagrindiniai, 2014-2016 metų užimtumo politikos uždaviniai.

Užimtumo didinimo politikos konsolidavimas (visos ministerijos ir valstybės valdymo institucijos).

Darbo apmokėjimo sistemos harmonizavimas (MMA, pajamų skirtumų mažinimas). Skurdo „spąstų“ mažinimas.

Kapitalo ir darbo apmokestinimo harmonizavimas.

Investicijų paieška (vienas pagrindinių URM veiklos uždavinių) ir tikslingas naudojimas.

Biudžetinis sektorius – pagrindinis užimtumo, socialinio solidarumo šaltinis (darbo užmokesčio reguliavimas, socialinio dialogo mokykla).

Įsprauti rėmuose

Pristatymo pabaigoje pateikta labai svarbi išvada: prasta Lietuvos padėtis ne todėl, kad esame silpniausi tarp stipriųjų, o todėl, kad prarandame augimo potencialą, nes mažėja bendras gyventojų skaičius (vartojimas), darbingo amžiaus gyventojų (darbo išteklių), įmonių skaičius (gamybės potencialas), investicijos (konkurencingumas).

Seminaraus temos: socialinė partnerystė ir platesnis požiūris į jos įgyvendinimą.

Pristatome LPSK teisininkės Jolantos Cinitienės straipsnį:

Darbo ginčų komisijos – socialinės partnerystės forma

Nuo 2013 m. sausio 1 d. pradėjo veikti naujos darbo ginčų komisijos, kuriose, sprendžiant darbo ginčus, dalyvauja socialiniai partneriai. Darbo kodekso pataisos reorganizavo darbo ginčų nagrinėjimo tvarką galiojusią nuo 2002 metų. Ji nemažai kritikuota dėl neefektyvumo. Iki reformos, individualius darbo ginčus nagrinėjo darbo ginčų komisijos įmone, įstaigoje, organizacijose. Tačiau tokia darbo ginčų sprendimo tvarka nebuvo efektyvi: darbdaviai vengė sudaryti darbo ginčų komisijas ir net jei jos būdavo sudaromos, daugeliu atveju, susitarimas jose nepasiekiamas arba priimamas darbdavio naudai. Todėl ginčai patekdavo į teismus ir daugelis komisijų sprendimų būdavo panaikinti.

Kitais atvejais, darbuotojai, nepasitikėdami komisijų veikla, rašydavo skundus valstybinei darbo inspekcijai.

Darbo ginčų komisijos efektyviai veikė tik nedaugelyje Lietuvos įmonių, kur iš tiesų vyko taikinimo procedūra ir šalims pavykdavo darbo ginčus išspręsti taikiai. Taigi galiojusią individualių darbo ginčų nagrinėjimo tvarką reikėjo keisti.

Valstybinės darbo inspekcijos duomenimis, per tris 2011 m. ketvirčius, Valstybinė darbo inspekcija nagrinėjo 5238 klausimus dėl darbo ginčų (iš viso kreiptasi 8705 kartus). Skirta daug laiko, išnaudoti nemaži finansiniai resursai, tačiau vėliau ginčytini klausimai vis tiek atsurdavo teismuose.

Teismai, tuo metu, suformavo teisinį precedentą dėl darbo ginčų, kuriuo nurodoma, kad pagal Darbo kodekso 286 straipsnį, tokia teisė suteikta darbo ginčus nagrinėjantiems organams – darbo ginčų komisijai ir teismui. Todėl sprendimų dėl darbo ginčo esmės priėmimas neįeina į Valstybinės darbo inspekcijos kompetenciją.

NAUJOSIOS DARBO GINČŲ KOMISIJOS

Po ilgų debatų, Seimas priėmė Darbo kodekso pataisas, kuriomis reformuojama individualių darbo ginčų nagrinėjimo tvarka. Darbo ginčų komisijos liko privalomos ikiteisminės darbo ginčų sprendimo institucijos, tačiau jos steigiamos ir veikia prie Valstybinės darbo inspekcijos teritorinių skyrių.

Naujosios darbo ginčų komisijos sudaromos trišaliu principu, t. y., darbdavių, darbuotojų atstovų bei Valstybinės darbo inspekcijos specialisto. Taigi, visuose darbo ginčiuose iš-

Seminaras Utenoje vyko aktyviai dalyvaujant Utenos savivaldybės profesinės sąjungos bei administracijos atstovams.

LIETUVO REGIONUOSE“ PAŽANGA APTARTA

Panevėžio profesinių sąjungų koordinacinės tarybos inicijuotame seminare diskutuota apie tai, kaip stiprinti profesinių sąjungų judėjimą, didinti narystę, stiprinti darbuotojams atstovaujantį socialinį partnerį.

Vyko diskusija dėl socialinės partnerystės Lietuvoje pažangos bei darbo santykių lankstumo įtakos darbo rinkai.

Seminarus vainikavo socialinės partnerystės stiprinimo konferencija, jos metu apibendrinta socialinės partnerystės pažanga, vykdamas šį projektą.

klausoma ir socialinių partnerių nuomonė.

Darbdavių ir darbuotojų atstovai skiriami iš darbo ginčų komisijos veiklos teritorijoje veikiančių profesinių sąjungų ir darbdavių organizacijų, kurių sąrašą sudarys Trišalės tarybos sekretoriatas, bei Valstybinės darbo inspekcijos specialistas (valstybės tarnautojas, įgijęs aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą). Socialinių partnerių atstovų skyrimo tvarką ir komisijos veiklos teisinius pagrindus nustato Socialinės apsaugos ir darbo ministras, suderinęs su Lietuvos Respublikos trišale taryba.

KADA IR KAIP KREIPTIS?

Į darbo ginčų komisiją galima kreiptis per

tris mėnesius nuo tos dienos, kai asmuo sužinojo, ar turėjo sužinoti, kad pažeistos jo teisės. Naujovė ta, kad į darbo ginčų komisiją gali kreiptis ne tik darbuotojai, bet ir darbdaviai. Praleidus prašymo pateikimo terminą (tris mėnesius), procesas gali būti atnaujintas darbo ginčų komisijos sprendimu, jei prašyme nurodytas termino praleidimo priežastis, darbo ginčų komisija pripažįsta svarbiomis.

Darbuotojas ar darbdavys į darbo ginčų komisiją privalo kreiptis raštu. Prašymas pateikiamas darbo ginčų komisijai prie Valstybinės darbo inspekcijos teritorinio skyriaus, kurio teritorijoje yra darbuotojo darbovietė. Darbo ginčų komisija privalo išnagrinėti prašymą, ne vėliau kaip per mėnesį, nuo prašymo gavimo dienos. Motyvuotu Darbo ginčų komi-

sijos pirmininko sprendimu, prašymo nagrinėjimo terminas gali būti pratęstas, bet ne ilgiau kaip vienam mėnesiui.

Nesikreipiant į darbo ginčų komisiją, tiesiogiai teismuose nagrinėjami individualūs darbo ginčai:

- 1) dėl darbuotojo nušalinimo nuo darbo darbdavio iniciatyva;
- 2) dėl darbuotojo nušalinimo nuo darbo pareigūnų ar organų, kuriems įstatymai suteikia nušalinimo nuo darbo teisę, iniciatyva;
- 3) dėl darbuotojo atleidimo iš darbo teisėtumo;
- 4) kitais įstatymų nustatytais atvejais.

Visus kitus darbo ginčus, pavyzdžiui, dėl materialinės atsakomybės, drausminių nuobaudų panaikinimo, darbo užmokesčio nepriemokų, nagrinėja darbo ginčų komisijos.

PRAŠYMŲ NAGRINĖJIMAS, SPRENDIMŲ PRIĖMIMAS IR VYKDYMAS

Nagrinėjant prašymą, pakviečiamos dalyvauti abi šalys. Tačiau, jei šalys neatvyksta, kai yra tinkamai informuotos apie posėdį, darbo ginčų komisija gali priimti sprendimus joms nedalyvaujant. Posėdžiai vyksta pagal Civilinio proceso kodekso nustatytas bylinėjimosi taisykles.

Darbo ginčų komisija, sprendimą priima bylos nagrinėjimo dieną, posėdžio metu. Sprendimas išdėstomas raštu ir pasirašomas bylą nagrinėjusių darbo ginčų komisijos narių. Priimant sprendimą dalyvauja tik darbo ginčų komisijos nariai. Darbo ginčų komisijos sprendimas priimamas balsų dauguma. Komisijos narys, nesutinkantis su sprendimu, gali pareikšti atskirą nuomonę. Jei darbdavių ir profesinių sąjungų atstovai nesutaria, sprendimą lemia komisijos pirmininko, Valstybinės darbo inspekcijos pareigūno, balsas. Sprendimo kopija įteikiama šalims per tris darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos.

Jei ginčo šalys nesutinka su darbo ginčų komisijos sprendimu, jos, per mėnesį nuo

darbo ginčų komisijos sprendimo priėmimo dienos, gali pareikšti ieškinį apylinkės teisme. Jei nė viena šalis per šį terminą darbo ginčų komisijos sprendimo neapskundė, sprendimas įsiteisėja ir gali būti vykdomas antstoliui padedant, t. y., nebereikia dėl vykdomojo rašto kreiptis į teismą.

Darbo kodekso nustatytais atvejais, kai darbo ginčas nagrinėjamas tiesiogiai teisme – atleidimo iš darbo, nušalinimo atvejais, – į teismą darbuotojas kreipiasi per vieną mėnesį nuo nušalinimo ar atleidimo iš darbo dienos. Jei teismas nustato, kad darbuotojas atleistas iš darbo be teisėto pagrindo ar pažeidžiant įstatymų nustatytą tvarką, teismas grąžina jį į pirmesnę darbą ir priteisia jam vidutinį darbo užmokestį už visą priverstinės pravaikštos laiką nuo atleidimo iš darbo dienos iki teismo sprendimo įvykdymo dienos arba darbo užmokesčio skirtumą už šį laikotarpį, jei darbuotojas įsidarbino kitoje darbovietėje.

DARBO GINČŲ SPRENDIMAS ĮMONĖSE

Pakeitimai neužkerta kelio ginčus ir toliau taikiai spręsti iki šiol efektyviai veikusiose įmonių darbo ginčų komisijose. Tačiau tose įmonėse turėtų būti pasirašytas papildomas socialinių partnerių susitarimas, dėl jų įmonėje galiojančios darbo ginčų komisijos veiklos tvarkos ir kreipimosi terminų, nes kreipimosi į darbo ginčų komisiją senaties terminas – 3 mėnesiai, turėtų būti nepraleistas.

Taigi, įmonėje socialiniai partneriai galėtų susitarti, kad, pavyzdžiui, į įmonės darbo ginčų komisiją kreipiamasi per vieną mėnesį, sužinojus, kad teisės pažeistos. Kol kas neaišku, kaip bus formuojama naujųjų darbo ginčų komisijų praktika tais atvejais, kai kreipimosi terminas praleistas dėl to, jog darbuotojas laukė įmonės darbo ginčų komisijos sprendimo. Mano manymu, tai turėtų būti svarbi aplinkybė, dėl kurios praleistas terminas būtų atnaujintas, o ginčas išspręstas.

Projekto vadovė Danutė Šlionskienė
kontaktinis tel. nr.: 8 5 2496931

TRIŠALĘ TARYBĄ siekiantys įkurti jonaviečiai patirties sėmėsi Utenoje

Siekiant įkurti Trišalę tarybą prie Jonavos rajono savivaldybės, rugsėjo 25 dieną surengtas trylikos jonaviečių vizitas stebėti, kaip vyksta prieš penkerius metus įsteigtos Utenos savivaldybės trišalės tarybos posėdis.

Siekiamos įkurti Jonavos trišalės tarybos pagrindinis tikslas – profesinių sąjungų, darbdavių bei savivaldybės atstovų pastangomis spręsti pačias „aštriausias“ miesto problemas. Dažniausiai, kaip ir Trišalės tarybos prie Utenos savivaldybės atveju, tarybą sudaro trys darbdavių organizacijų atstovai, trys savivaldybės atstovai ir trys profesinių sąjungų atstovai.

Apie jau veikiančios tarybos veiklą, posėdžio dalyviams ir svečiams pasakojo Utenos rajono trišalės tarybos pirmininkė Laimutė Taleikienė.

Utenos rajono savivaldybės meras Alvydas Katinas, pasisakydamas apie Trišalės tarybos veiklą pabrėžė: „Visos suinteresuotos pusės turėtų siekti bendrų interesų, o ne vien savo tikslų ir į tarybą siūlytų tik kompetentingus atstovus. Tuomet šios tarybos darbas taps veiksmingas“. Savivaldybės vadovas pasidžiaugė, kad Utenos rajono trišalė taryba tikrai veikia ir į jos sprendimus dažnai atsižvelgia Utenos rajono savivaldybės tarybos nariai, priimdami jų rajonui svarbius sprendimus.

Jonavos rajono savivaldybės meras Mindaugas Sinkevičius pasisakė už konstruktyvų

dialogą ir džiaugėsi Jonavos profesinių sąjungų iniciatyva įkurti Trišalę tarybą prie Jonavos rajono savivaldybės. Jonavos meras nuoširdžiai padėkojo uteniškiams už kvietimą apsilankyti Utenoje ir galimybę perimti jų patirtį.

Tarybos posėdyje viešėjęs Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos pirmininkas, Lietuvos respublikos trišalės tarybos narys Artūras Černiauskas, susirinkusiems pristatė Tarptautinės darbo organizacijos Asociacijų laisvės rekomendacijas. Taip pat, kartu su posėdyje dalyvavusia Lietuvos pramonininkų konfederacijos atstove Dovile Baškyte, papasakojo apie LR trišalės tarybos darbo patirtį, komitetų ir komisijų prie Trišalių tarybų steigimą ir jų veiklą kryptis.

Jonavos rajono savivaldybei, be savivaldybės administracijos darbuotojams ir verslininkams posėdyje atstovavo Jonavos rajono sveikatos apsaugos darbuotojų profesinės sąjungos pirmininkas Artūras Šalaševičius, Jonavos darbininkų sąjungos pirmininkas Valentinas Dranseika, Jonavos profesinių sąjungų susivienijimo pirmininkė Birutė Daškevičienė ir pavaiduotojas Juozas Adomaitis.

Jonavos profesinių sąjungų susivienijimo informacija

Valentino Dranseikos nuotraukoje – išplėstinio Trišalės tarybos prie Utenos savivaldybės posėdžio dalyviai.

„PRO BONO darbo teisės konsultacijų linija“ – tai nemokamai teikiamos, kokybiškos darbo teisės konsultacijos telefonu darbuotojams ir darbdaviams.

TIKSLAI:

teikti visuomenei neatlygintą teisinę konsultacinę pagalbą darbo teisės klausimais;

didinti nemokamų teisinių konsultacijų prieinamumą visuomenei;

suteikti studentams praktinio teisinio darbo patirties, taip prisidedant prie jaunimo užimtumo skatinimo.

KAS KONSULTUOJA?

„PRO BONO darbo teisės konsultacijų linijoje“ dirba geriausiai intensyvių mokymų programoje „(PA)TIRK DARBO TEISĖ“ pasirodę teisės studijų studentai iš įvairių Lietuvos universitetų. Studentams-konsultantams vadovauja patyrę darbo teisės advokatai.

PAGRINDINĖS KONSULTACIJŲ SRITYS:

- darbo sutarties sudarymas, vykdymas ir nutraukimas;
- individualūs ir kolektyviniai darbo ginčai;
- darbo ir poilsio laikas;
- darbo užmokestis;
- drausminė ir materialinė atsakomybė;
- darbuotojo sauga ir sveikata.

SKAMBINKITE ŠIUO TEL. NR.: +37069255511, NUO PIRMADIENIO IKI PENKTADIENIO – 9.00-17.00 VALANDOS.

PARTNERIS

Projekto „PRO BONO darbo teisės konsultacijų linija“ partneris yra Valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Šios partnerystės rezultatas – studentai-konsultantai visuomenei nemokamai paslaugas teikiantys ne tik telefonu, bet ir tiesiogiai – Valstybinėje darbo inspekcijoje.

ORGANIZATORIAI

Darbo teisės akademija
Kazimiero Simonavičiaus universiteto Teisės fakultetas

»» UŽUOJAUTA ««

Nuoširdžiai užjaučiame

Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija nuoširdžiai užjaučia kolegę **Gražiną Gruzdienę dėl mylimo tėčio mirties.**

Nebeįsigirsit jau daugiau tėvelio balso,
Tik paliks atminty jo žodžiai ištarti.
Užgeso mielos akys, nusviro darbščios rankos,
Ir paliko vien sielvartas širdy.

JAU GALIMA NAUDOTIS nauja internetine rizikos vertinimo priemone

Nuo šiol įmonės, vykdančios automobilių remonto darbus, galės pačios kur kas paprasčiau ir patogiau vertinti profesinę riziką darbo vietose, naudodamos naują internetinę priemonę.

Pradėjo veikti Valstybinės darbo inspekcijos (VDI) specialistų sukurta interaktyvi profesinės rizikos vertinimo priemonė OiRA (*Online Interactive Risk Assessment*) „Automobilių remontas“.

Tinkamas rizikos vertinimas yra būtinas užtikrinant saugias darbo vietas, siekiant išvengti nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų. Tačiau atlikti rizikos vertinimus, ypač tai padaryti efektyviai, mažoms įmonėms, ku-

rioms gali trūkti išteklių ar darbuotojų saugos ir sveikatos žinių, gana sudėtinga. Būtent čia į pagalbą ateina OiRA – paprasta naudoti, nemokama ir laisvai prieinama interneto programa, kuri gali padėti labai mažų ir mažų įmonių darbdaviams patiems atlikti profesinės rizikos vertinimą.

Naudojantis šia programa ir atsakant joje į VDI specialistų parengtus konkrečius klausimus galima identifikuoti ir įvertinti darbo vietoje kylančius pavojus, po to iš pateikto sąrašo pasirinkti prevencijos priemones bei numatyti norimas papildomas prevencijos priemones, parengti profesinės rizikos prevencijos priemo-

nių planą, įtraukti į rizikos vertinimo procesą darbuotojus ir pan. Atkreiptinas dėmesys, kad įmonės įrašomi duomenys – visiškai saugūs; jų niekas, išskyrus patį vartotoją, negali matyti.

Be to, ši internetinė priemonė labai paranki ir mokymosi ar mokymo požiūriu. Joje VDI specialistai įvardijo daug rizikos veiksnių, trumpai aprašė atitinkamus reikalavimus, juos susiejo su nuorodomis į tam tikras teisės aktų nuostatas.

Programą galima rasti VDI interneto svetainėje www.vdi.lt, rubrikoje „Interaktyvus rizikos vertinimas OiRA“. Prisijungti prie programos paprasta, tereikia nurodyti savo el. pašto adresą.

Priemonė sukurta vykdant Europos saugos ir sveikatos darbe agentūros projektą. Esant galimybei, numatoma tokių rizikos vertinimo priemonių kurti ir daugiau, pvz., rizikos vertinimo priemonė biurams, medienos apdirbimo įmonėms.

VDI informacija

Bet kas gali laikyti vairą, kai jūra rami.

Merfio dėsnis

ISSN 1648-4703

„Lietuvos profsąjungos“

Leidžia VšĮ Lietuvos profesinių sąjungų leidykla

Įmonės kodas 125874040

J.Basanavičiaus g. 29A, Vilnius LT-03109

Redakcija:

J.Jasinskio g. 9-213, Vilnius LT-01111, Lietuva

Tel. + 370 5 2496921, faks.+ 370 5 2498078

El.p. lpsk@lpsk.lt; www.lpsk.lt

Redakcinė komisija:

Juozas Neverauskas, Rūta Osipavičiūtė,

Irena Petraitiienė, Aleksandras Posochovas,

Algirdas Rauka, Diana Vipartienė.

Laikraščio administratorė - Janina Matužienė

Tel. +370 5 2496921, el.p. janina.matuziene@lpsk.lt

Aktualijos - Kristina Rozenbergaitė

Tel. +370 5 2496931, el.p. kristina@lpsk.lt

Jaunimo ir užsienio aktualijos - Goda Neverauskaitė

Tel. +370 682 22699, el.p. youth@lpsk.lt

Teisės aktualijos - Jolanta Cinaitienė

Tel.: +370 5 2604224, +370 677 94588

El.p. jolanta@lpsk.lt

Dizainerė - Eglė Jucienė, el.p. egle.juciene@gmail.com

Prenumerata

Prenumeratos kainos: metams - 54 litai;

pusmečiui - 27 litai; trimis mėnesiams - 13,5 lito.

Tel. +370 5 2496921, el.p. lpsk@lpsk.lt

A/S AB SEB banke LT77 7044 060007757839

Reklama

Tel. +370 5 2496921

El.p. janina.matuziene@lpsk.lt